

Oponentský posudek bakalářské eseje

Petra Zikmundová „Vojmír Vokolek – nástěnné malby“.

FHS UK, Praha 2009

Vedoucí práce: PhDr. Blanka Altová

1) Problém vlastního vymezení tématu a smyslu práce

Obsah bakalářské práce – motivický rozbor nástěnných výmalb dvou sakrálních objektů a naznačení kontextu osobního (rodinný a částečně psychologický profil autora) a společenského (kulturně politického a církevního) se ukrývá pod poněkud slibnějším názvem, který vzbuzuje očekávání rozsáhlejší studie o celé jedné, pravděpodobně nejvýznamnější části Vokolkovy tvorby. Popisnost takto zaměřené uměleckohistorické práce tu nebývá na škodu, protože většinou vznikne velmi užitečný zdroj pro další rozvinutí problematiky, jež se může týkat jak uchopení autora v jeho komplexnosti, tak šíře dobových výtvarných projevů, nebo pro regionální kulturní studia a případně památkovou péči. Autorce je známo, že osobou Vojmíra Vokolka se už zabývaly jiné diplomní práce, které se soustředily na sochařskou tvorbu (Zdeněk Závodný, 1999) nebo tvorbu grafickou a ilustrátorskou (Věra Sowinská, 2000).

2) Otázka metodičnosti přístupu

Ve druhé kapitole autorka konstatuje, že cílem její práce je představit „nejen osobu, ale i dílo“ Vojmíra Vokolka a že se chce podrobně zaměřit na jeho nástěnné malby. Již předeslané omezení, že z deseti kostelů a kaplí zahrnutých v soupise z přílohy č. 1 budou vybrány pouze dva, je poněkud zarážející, a to tím spíše, že bude zaznamenán v zásadě pouze ikonografický program maleb a částečně jejich architektonická orientace. Již zde se autorka přiznává, že vlastně není schopná určit, zda se jedná o techniku fresky nebo o malbu pigmenty na suchý podklad. Obávám se, že tu měla být dohodnuta spolupráce s restaurátorem. Sporný mi připadá už úvodní záměr dílo „vyložit“ ze znalosti autorova života, náznaku šíře jeho díla, rozboru námětů a jejich uplatnění v interiéru. Pokud lze nějakému dílu „lépe“, tedy s větší objektivní, resp. intersubjektivní platností porozumět, děje se tak vždy především na základě jeho začlenění do specificky výtvarného kontextu. „Jazyk“ díla vyplývá především z diachronních a synchronních komparací děl, která jednak zpracovávají podobnou tematiku, jednak používají podobnou výtvarnou morfologii. Jediné srovnání, k němuž se autorka odhodlává, je srovnání dvou vzdálených fází Vokolkova vývoje, přičemž v úvodu slibuje, že bude formulována „proměna pojetí námětu i výtvarného projevu“, což, podle mne, vyznívá velmi chudě. Nicméně za opravdu vážný nedostatek práce považuji téměř výhradní ikonografické zaměření. Rozbor toho, co malby znamenají, se tak stává jediným, a tudíž nedostatečným kritériem pro uchopení významu Vokolkova díla.

3) Věcné poznámky

Uspořádání jednotlivých kapitol odpovídá logickému členění práce. Po seznámení s cílem, metodami a prameny nás autorka zběžně provede po reáliích Vokolkova rodinného zázemí, jeho tvůrčího rozsahu, naznačí okolnost církevně-společenského vlivu 2. vatikánského koncilu a po připomenutí problematiky technického zpracování nástěnných maleb opět zběžně hodnotí autorský styl, což bohužel zařazeno před pečlivou analýzu, která by byla provedena především srovnáním s dalšími díly a autory, vychází jako předem zaujaté, subjektivně motivované stanovisko (kap. 5.2). Formulace jako „obsah nadbytečných

doplňků“, „zbytečný popis odvádějící divákovu pozornost“ mají bohužel jenom velmi malou charakterizační schopnost. Podobně je poněkud sporná například i formulace, že se „vše děje v prvním plánu“.

Zda k tomu, aby rodina Vokolkových „žila bohatým kulturním životem“, stačí, že byla „křesťanský“ založená“, ponechávám nezaújaté úvaze. Na některých místech působí poněkud těžkopádně nadbytečné opakování stejných formulací (malá známost díla V. Vokolka – s. 3 nahoře i dole, uplatnění vlastních textů na s. 10 v kap. 4.4 i 4.5, několikrát zmíněné „nezdržování se popisem“, atd.). Konstatování, že Václav Vokolek investoval zisk do „bibliografických“ tisků, ve mně vzbuzuje podezření, že šlo o bibliofilie.

4) Hodnota pramenů a poznámkového aparátu

Kromě dostupných pramenů, kam autorka započítává doprovodné texty Vojmíra Vokolka k vlastní malířské tvorbě a pro mě poněkud záhadně diplomní práci V. Sowinské a dokumentární pořad české televize, tvoří použitou literaturu ve shodě s autorčiným preferovaným ikonografickým zaměřením bible, biblické slovníky a ikonografické slovníky (Hall, Royt). Dále jsou uvedeny knihy umožňující orientaci v uměleckých epochách (Toman), v architektuře (Koch, Pešina), v umělecké technologii (Kotlík) a v památkovém místopisu.

Literaturu doplňuje rešerše článků aktualizující Vokolkovo dílo.

Musím podotknout, že za hlavní pramenný materiál je nutno považovat pořízenou obrazovou dokumentaci, která by ovšem měla být doplněna situací zaznamenanou na plánech. Pokud by byla provedena ještě pečlivěji a důkladněji, mohla by sloužit pro opravdu vědeckou argumentaci.

Bibliografická data jsou zapisována správně. Poznámkový aparát je užíván pro odkazy na literaturu i pro doplňující věcná konstatování až na drobné nedostatky technicky správně (např. na s. 10 není jasný původ posledního řádku v poznámce 26).

5) Jazyková stránka práce

Jazyková stránka bakalářské práce je v zásadě na dobré úrovni. Autorka píše věcným a srozumitelným stylem, gramatická pravidla jsou, až na malé výjimky – např. interpunkce u vložených vět, před větou vedlejší předmětnou atd. – respektována.

6) Závěrečné hodnocení

Hodnotu práce lze hledat především v připomenutí existence dostatečně nezhodnoceného umělce, jehož význam dosud bojuje i o alespoň regionální uznání. Práce sama se o ověření o vymezení jeho významu mohla a měla pokusit. Ovšem bez uměleckých komparací ustrnula na rozboru použitých motivů. Není dostatečně jasné, zda osobní a mravní sympatie s autorem mají jen posílit nebo naopak dokonce nahradit nezaújaté hodnocení jeho díla v dobovém domácím i světovém kontextu. Vyjádření ze závěru, které v podstatě znamená, že se jeho malířský postoj během vývoje radikalizoval, případně, že vše je podřízeno snadné srozumitelnosti biblických námětů, myslím, o ceně díla moc nepromlouvá.